

Załącznik
do Uchwały Nr VIII/85/19
Sejmiku Województwa
Podlaskiego
z dnia 24 kwietnia 2019 r.

**PROGRAM NA RZECZ POPRAWY WARUNKÓW
ŻYCIA SPOŁECZNEGO I ZAWODOWEGO OSÓB Z
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W WOJEWÓDZTWIE
PODLASKIM NA LATA 2019 – 2023**

Białystok 2019

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	2
II. Sytuacja osób z niepełnosprawnością na terenie województwa podlaskiego	6
III. Cele strategiczne, operacyjne, działania i wskaźniki programu	13
1 Cel strategiczny I : Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu	13
2 Cel strategiczny II: Wzrost zatrudnienia osób z niepełnosprawnością.....	15
IV. Monitoring i wdrażanie Programu	16
1. Monitoring Programu	16
2 Wdrażanie i upowszechnianie Programu.....	16
3 Realizatorzy Programu	17
4 Finansowanie Programu.....	17

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 511 z późn. zm.¹) do zadań samorządu województwa należy opracowanie i realizacja wojewódzkich programów dotyczących wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnością.

W naszym kraju istnieje wiele dostępnych opracowań dotyczących osób z niepełnosprawnością, natomiast ocena sytuacji tych osób w województwie podlaskim nie została sporządzona w jednym analitycznym opracowaniu.

Składa się na to wiele czynników, a jednym z nich jest brak jednej miarodajnej bazy osób z niepełnosprawnościami w danym województwie, powiecie a nawet gminie.

Program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim na lata 2019 – 2023 jest już kolejnym programem realizowanym przez Samorząd Województwa Podlaskiego. Większość priorytetów realizowanych w poprzednim programie są nadal aktualne, stąd też w nowym programie będą one kontynuowane.

Program został opracowany w oparciu o doświadczenia wynikające z realizacji poprzednich programów oraz analizę informacji dotyczących problematyki osób z niepełnosprawnością (źródła: MRPiPS, GUS, Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku oraz materiałów i opracowań własnych).

Program jest rozwinięciem Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej do roku 2020. Cele strategiczne i operacyjne Programu określone są w trzech obszarach Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej:

- Obszar II strategiczny: Wypełnianie funkcji rodzin (rodziny z osobami zależnymi, bezpieczeństwo)
- Obszar III strategiczny: Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia
- Obszar IV strategiczny: Wzrost zatrudniania i mobilności zawodowej.

Przeprowadzono również konsultacje z przedstawicielami instytucji oraz organizacji z terenu województwa podlaskiego zajmującymi się działaniami na rzecz osób z niepełnosprawnością.

---

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2017 r. poz. 2494 oraz z 2018 r. poz. 1000, poz. 1076, poz. 1925, poz. 2192 i poz. 2354.

Prace nad jego przygotowaniem koordynował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku przy merytorycznym wsparciu Zespołu ds. aktualizacji i monitoringu „Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego” powołanego Uchwałą Nr XLIV/393/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 grudnia 2017 r.

W ramach prac nad Programem odbyły się konsultacje:

- 24 lipca 2018 r. – podczas którego zaktualizowano cele i działania na podstawie wniosków i rekomendacji wypracowanych po analizie materiałów diagnostycznych oraz danych zastanych.
- 22 stycznia 2019 r. – w trakcie których dokonano weryfikacji opracowanych wcześniej celów i kierunków działań oraz wskazano wskaźniki w oparciu o które odbywał się będzie proces monitorowania Programu.

Podstawowym założeniem programu jest wspieranie działań profilaktycznych oraz wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością poprzez rehabilitację społeczną i zawodową.

Program obejmuje swoim zasięgiem województwo podlaskie, a adresowany jest do:

- mieszkańców województwa podlaskiego
- osób z niepełnosprawnością
- rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością
- jednostek samorządu terytorialnego
- organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością
- kadry oraz wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 511 z późn. zm.²), definicja osoby niepełnosprawnej brzmi:

„Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

Ustawa ta określa trzy **stopnie niepełnosprawności**:

Znaczny – do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

---

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2017 r. poz. 2494 oraz z 2018 r. poz. 1000, poz. 1076, poz. 1925, poz. 2192 i poz. 2354.

Umiarkowany – do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

Lekki – do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Konstruując program wzięto pod uwagę dokumenty:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78. poz. 483 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 511 z późn. zm.),
3. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych – Uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r. (M.P. z 1997 r., Nr 50, poz. 475) – nie stanowi źródła prawa, jest aktem ogólnym i wyrazem stosunku władzy ustawodawczej wobec osób niepełnosprawnych,
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 913 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1824 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1076 z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2220 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 217),
11. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1878 z późn. zm.),
12. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020,

13. Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2014 – 2020,
14. Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych,
15. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji,
16. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2013 – 2017,
17. Sprawozdania ROPS w Białymstoku.

II. SYTUACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność definiuje jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Zgodnie z przeprowadzonym w 2011 roku Narodowym Spisem Powszechnym, w Polsce zamieszkuje 4 697 048 osób z niepełnosprawnością, zaś na terenie województwa podlaskiego 131 758 osób, co stanowi 2,8% ogółu osób z niepełnosprawnością na terenie Polski (Tabela 1) oraz 11 % ogółu ludności w województwie. Analizując zjawisko niepełnosprawności należy zauważyć, iż najwięcej osób z niepełnosprawnością zamieszkuje w województwie śląskim, zaś najmniej osób odnotowano w województwie opolskim. Województwo podlaskie plasuje się na drugim miejscu o najniższej populacji osób z niepełnosprawnością wśród województw z terenu naszego kraju.

**TABELA 1. CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI WEDŁUG PŁCI
I MIEJSCA ZAMIESZKANIA ORAZ WOJEWÓDZTW W 2011 ROKU**

Województwa	Ogółem	Płeć		Miasta			Wieś		
		mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
W liczbach bezwzględnych									
POLSKA	4697048	2166911	2530136	3018036	1362113	1655923	1679012	804799	874213
Dolnośląskie	383758	173600	210158	279956	124324	155632	103802	49276	54526
Kujawsko-pomorskie	264313	125239	139073	174897	80515	94382	89416	44724	44691
Lubelskie	311796	141684	170112	147078	65883	81195	164718	75801	88917
Lubuskie	170537	78196	92341	113372	50982	62390	57165	27214	29951
Łódzkie	333760	150537	183223	236139	104060	132079	97621	46477	51144
Małopolskie	394309	177143	217165	216348	93826	122522	177961	83317	94643
Mazowieckie	515697	237698	277999	349570	156327	193243	166127	81371	84756
Opolskie	103153	48401	54753	57581	26759	30822	45572	21642	23930
Podkarpackie	249530	117816	131713	103332	48418	54914	146197	69398	76799
Podlaskie	131758	60826	70933	78203	35558	42646	53555	25268	28287
Pomorskie	284499	131919	152580	199709	90049	109660	84790	41870	42920
Śląskie	552138	256723	295415	449952	207561	242392	102186	49162	53024
Świętokrzyskie	165680	77048	88632	79609	36862	42747	86071	40186	45885
Warmińsko-mazurskie	197293	92385	104907	122912	55656	67256	74381	36729	37652
Wielkopolskie	428770	199323	229448	259034	116334	142700	169736	82989	86747
Zachodniopomorskie	210057	98374	111683	150343	69000	81343	59714	29374	30340

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (dane demograficzne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011 r.)

Analizując stosunek kobiet do mężczyzn z danych wynika, iż kobiety z niepełnosprawnością stanowią ok 54% ogółu niepełnosprawnych tj. 70 933 osoby, zaś mężczyźni 46% tj. 60 826 osób. Większość osób z niepełnosprawnością mieszka w miastach (78 203), natomiast pozostałe osoby zamieszkują tereny wiejskie (53 555).

Szczegółowy wykaz osób z niepełnosprawnością w rozbiciu na powiaty województwa podlaskiego oraz według płci zawiera tabela 2.

TABELA 2. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG PŁCI, POWIATÓW W 2011 ROKU NA TERENIE POWIATÓW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

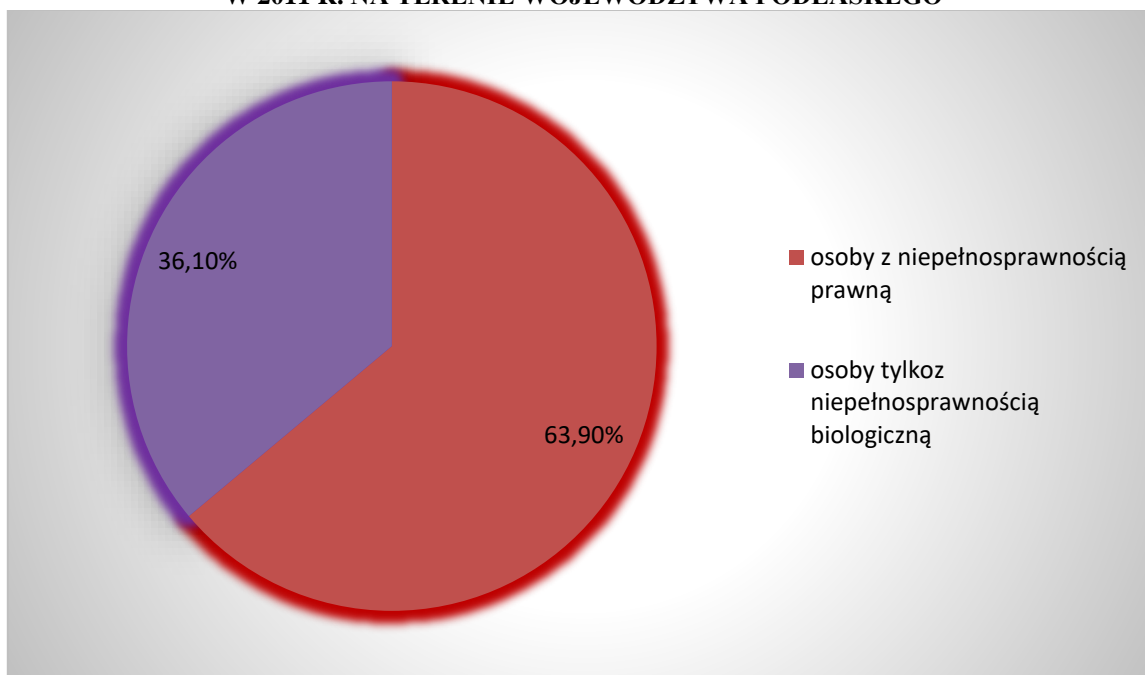
Województwo Powiat	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Podlaskie	131758	60826	70933	78203	35558	42646	53555	25268	28287
augustowski	4654	2158	2496	3276	1464	1811	1378	694	685
białostocki	16551	8046	8505	5796	2739	3057	10755	5307	5448
bielski	9424	4193	5231	3898	1794	2104	5526	2399	3127
grajewski	3762	1887	1876	2146	1057	1089	1616	830	787
hajnowski	7752	3322	4430	3804	1674	2130	3948	1648	2300
kolneński	3589	1630	1959	1362	619	743	2227	1011	1216
łomżyński	5431	2448	2983	239	124	115	5192	2325	2867
moniecki	4363	2074	2289	1265	592	673	3098	1482	1616
sejneński	2634	1256	1378	565	272	293	2069	984	1086
siemiatycki	4531	2173	2358	1403	650	752	3128	1523	1605
sokólski	6966	3278	3688	2764	1292	1472	4202	1986	2216
suwalski	3551	1676	1875	–	–	–	3551	1676	1875
wysokomazowiecki	5887	2836	3051	1351	601	751	4535	2235	2300
zambrowski	5006	2402	2604	2677	1231	1446	2329	1171	1158
Białystok	33597	15091	18505	33597	15091	18505	–	–	–
Łomża	7036	3166	3870	7036	3166	3870	–	–	–
Suwałki	7026	3191	3835	7026	3191	3835	–	–	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (dane demograficzne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011 r.)

Z powyższych danych wynika, iż największa liczba osób z niepełnosprawnością występuje w mieście Białystok a także w powiecie białostockim, bielskim i hajnowskim. Najmniejszą zaś liczbę osób odnotowano w powiecie sejneńskim, suwalskim oraz kolneńskim.

WYKRES 1. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ WEDŁUG KATEGORII NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W 2011 R. NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKEGO

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (dane demograficzne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011 r.)

Z analizy danych wynika, iż większość 84 239 (63,90%) osób posiada niepełnosprawność prawną, czyli posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, natomiast 47 519 (36,10%) są to osoby, które odczuwają ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiadają prawnego orzeczenia niepełnosprawności tzw. niepełnosprawne biologicznie.

W zależności od rodzaju niepełnosprawności wyróżnia się trzy stopnie niepełnosprawności. Wśród osób niepełnosprawnych prawnie najliczniejszą grupę stanowią osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (29 244 osoby). Kolejną grupę reprezentują osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności (27 945 osób) następnie z lekkim (21 212 osób). Osoby poniżej 16-tego roku życia uznawane są za niepełnosprawne, gdy ich sprawność fizyczna bądź psychiczna naruszona jest przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Na terenie województwa takich osób jest 2 926. Osób niepełnosprawnych biologicznie odczuwających ograniczoną sprawność w stopniu umiarkowanym zamieszkuje 32 260. W stopniu poważnym 12 853, zaś najmniej osób występuje w stopniu całkowitym 2 407.

Tabela 3 przedstawia nam obraz jak kształtuje się niepełnosprawność ze względu na wiek. Dokonując analizy niepełnosprawności biorąc pod uwagę wiek, z danych uzyskanych

z Narodowego Spisu Powszechnego wynika, iż największą populację stanowią osoby w wieku 55 – 59 lat oraz 60-64 lata. Wraz z postępującym wiekiem, liczba osób z niepełnosprawnością wzrasta, a to przekłada się na zapotrzebowanie w różne formy wsparcia.

TABELA 3. CZĘSTOTLIWOŚĆ WYSTĘPOWANIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W POCZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH WIEKOWYCH W 2011 ROKU NA TERENIE POLSKI

Grupy wiekowe	Liczba osób
ogółem	4 697 048
0-14 lat	169121
15-19 lat	78595
20-24	85591
25-29	103457
30-34	117461
35-39	131900
40-44	158122
45-49	243149
50-54	455213
55-59	641526
60-64	596820
65-69	402252
70-74	463379
75-79	456182
80 lat i więcej	594280

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (dane demograficzne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011 r.)

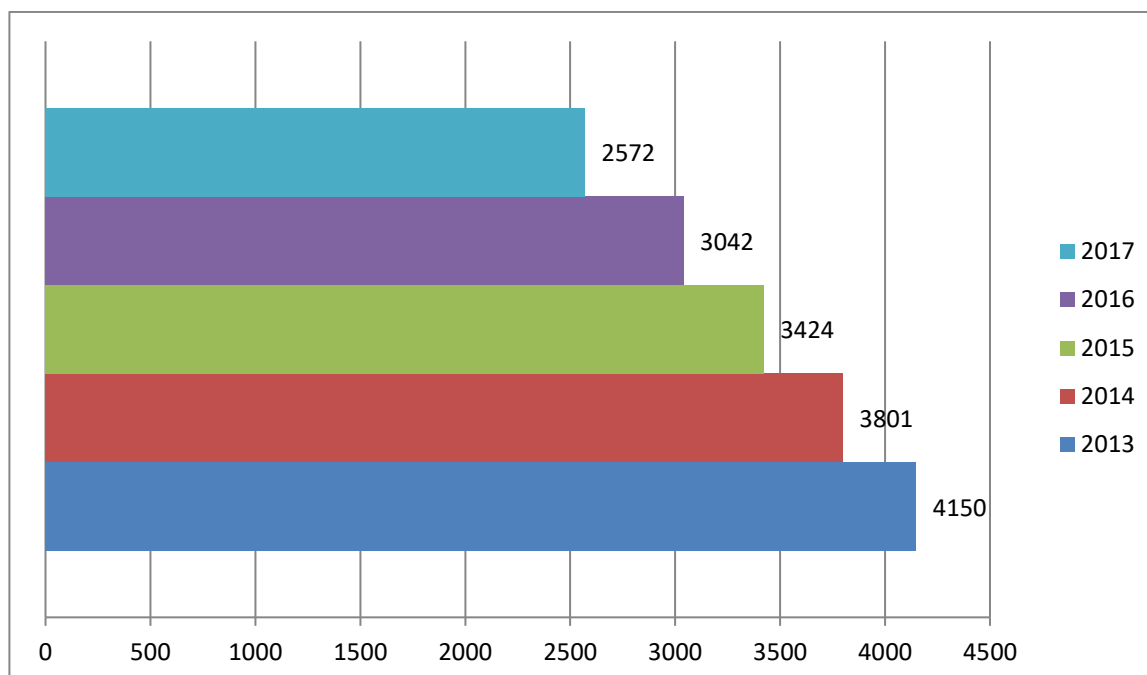
Analizując dane przedstawione w tabeli 4 można stwierdzić, iż najwięcej osób skorzystało z dofinansowania na zaopatrzenie się w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. W 2017 roku z pomocy skorzystało 5 656 osób na łączną kwotę 4 557 641 zł. 1843 osoby wykorzystały dofinansowanie na turnusy rehabilitacyjne na kwotę 2 053 813 zł. Pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się uzyskało 428 osób na kwotę 1 429 225 zł. Obserwując tendencje na przełomie lat 2015-2017 widać, iż z pomocy na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz turnusy rehabilitacyjne zapotrzebowanie uległo zmniejszeniu. Natomiast popyt na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny wzrósł.

TABELA 4. REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W LATACH 2015-2017 NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Lata	2015	2016	2017
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ			
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	459	437	428
Wartość dofinansowania w złotych	1 412 188	1 588 227	1 429 225
TURNUSY REHABILITACYJNE			
Liczba osób, które uzyskały pomoc	2 080	1 593	1 843
Wartość dofinansowania w złotych	2 217 003	1 723 199	2 053 813
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY			
Liczba osób, które uzyskały pomoc	5 583	5 352	5 656
Wartość dofinansowania w złotych	4 571 007	4 354 262	4 557 641

Źródło: opracowanie własne ROPS na podstawie danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej

Następnym zagadnieniem dotyczącym sytuacji osób z niepełnosprawnością jest ich sytuacja na rynku pracy. Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku w 2017 r. zebrał dane statystyczne od powiatowych urzędów pracy z których wynika, iż zarejestrowanych jest 2572 osób bezrobotnych z niepełnosprawnością, w tym 1001 kobiet (38,9%) i 1571 mężczyzn (61,10%). Dodatkowo 686 mieszkańców wsi (26,7%), 1766 osób długotrwale bezrobotnych (68,7%) oraz 1431 osób powyżej 50 roku życia (55,6%). Osoby z niepełnosprawnością stanowiły 6,4% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Bezrobocie wśród osób z niepełnosprawnością z roku na rok maleje. Poziom bezrobocia zmniejszył się na przestrzeni ostatnich pięciu lat o 1578 osób (38%).

WYKRES 2. BEZROBOTNI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ZAREJESTROWANI W URZĘDACH PRACY WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W LATACH 2013-2017

Źródło: opracowanie własne ROPS na podstawie raportów badawczych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku

Największy % udziału osób z niepełnosprawnością w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowano w końcu 2017 r. w PUP w: Suwałkach (12,8%), Białymstoku (8,9%) i Bielsku Podlaskim (8,2%); najmniejszy zaś w PUP w: Sejnach i Kolnie (po 1,7%) oraz Wysokiem Mazowieckiem (2,1%), co wskazuje tabela 5.

**TABELA 5. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ ZAREJESTROWANE JAKO BEZROBOTNE
W POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY W 2017 ROKU
(STAN NA KONIEC ROKU)**

Powiatowy Urząd Pracy	Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych	% udział do ogółu bezrobotnych
Augustów	64	3,0
Białystok	1231	8,9
Bielsk Podlaski	123	8,2
Grajewo	81	3,2
Hajnówka	97	7,5
Kolno	43	1,7
Łomża	229	5,8
Mońki	39	3,6
Sejny	20	1,7
Siemiatycze	70	5,1
Sokółka	163	5,4
Suwałki	293	12,8
Wysokie Maz.	34	2,1
Zambrów	85	5,3
Woj. podlaskie	2572	6,4

Źródło: Sytuacja na rynku pracy w województwie podlaskim w 2017 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2018

Ze względu na stopień niepełnosprawności w 2017 roku w województwie podlaskim najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności wynoszącym 77,1%. 21,5% stanowiły osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, natomiast najmniejszą grupę 1,4% stanowili bezrobotni ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

**TABELA 6. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE BEZROBOTNE WG STOPNIA
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W 2017 ROKU (STAN NA KONIEC ROKU)**

Stopień niepełnosprawności	Bezrobotne osoby niepełnosprawne	
	Liczba	% do ogółu
Ogółem	2572	100,0
Znaczny	35	1,4
Umiarkowany	553	21,5
Lekki	1984	77,1

Źródło: Sytuacja na rynku pracy w województwie podlaskim w 2017 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Białystok 2018

III. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, DZIAŁANIA I WSKAŹNIKI PROGRAMU

Określono dwa cele strategiczne Programu:

- I. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu
- II. Wzrost zatrudnienia osób z niepełnosprawnością

W ramach pierwszego celu strategicznego określono trzy cele operacyjne, natomiast w drugim celu strategicznym określono dwa cele operacyjne i dla każdego z nich ustalono działania.

1 CEL STRATEGICZNY I WYRÓWNYWANIE SZANS OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I PRZECIWDZIAŁANIE ICH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL OPERACYJNY 1.

Działania profilaktyczne o charakterze społecznym, edukacyjnym i zdrowotnym.

Działania:	Wskaźniki:	Źródło weryfikacji wskaźnika
1) Promowanie i wspieranie działań oraz programów profilaktycznych dotyczących zmniejszenia ryzyka wystąpienia niepełnosprawności	- liczba zorganizowanych kursów, szkoleń, konferencji i działań dotyczących obszaru niepełnosprawności	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

CEL OPERACYJNY 2.

Wspieranie rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.

Działania:	Wskaźniki:	Źródło weryfikacji wskaźnika
1) Wspieranie i prowadzenie działań z zakresu szeroko pojętej rehabilitacji osób niepełnosprawnych	- liczba osób, które uzyskały dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, - liczba osób, które uzyskały pomoc na turnusy	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku - OZPS

	rehabilitacyjne - liczba osób, które uzyskały pomoc na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny	
--	--	--

* Wskaźniki aktualnie są dostępne w OZSP. Jeśli w konsekwencji zmian ustawowych lub innych, dany wskaźnik nie będzie możliwy do weryfikacji, ROPS w Białymstoku zaproponuje nowe wskaźniki aktualnie dostępne w OZPS lub innych rejestrach, które pozwolą ocenić stopień realizacji celów operacyjnych Programu.

CEL OPERACYJNY 3.

Propagowanie aktywności, integracji oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnością

Działania:	Wskaźniki:	Źródło weryfikacji wskaźnika
1) Popularyzowanie aktywności osób z niepełnosprawnością poprzez wspieranie przedsięwzięć kulturalnych, sportowych oraz twórczości	- liczba działań integracyjnych, kulturalnych, sportowych skierowanych do osób z niepełnosprawnością	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie
2) Wspieranie podmiotów, organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością	- liczba podmiotów, organizacji, które otrzymały dofinansowanie na działania prowadzone na rzecz osób z niepełnosprawnością	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie
3) Dofinansowanie robót budowlanych w obiektach użyteczności publicznej służących osobom z niepełnosprawnością	- liczba złożonych wniosków o dofinansowanie robót budowlanych, - liczba zawartych umów na dofinansowanie robót budowlanych	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Departament Zdrowia
4) Opracowanie modelowego rozwiązania z zakresu mieszkalnictwa wspomagane skierowanego do osób z	- liczba utworzonych podmiotów	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, JST

niepełnosprawnością intelektualną, w tym z zespołem Downa		
5) Działania na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim.	- liczba działań na rzecz poprawy dostępności przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnością	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego,

W ramach drugiego celu strategicznego określono dwa cele operacyjne.

2. CEL STRATEGICZNY II

WZROST ZATRUDNIENIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

CEL OPERACYJNY 1.

Wyrównywanie szans dla osób z niepełnosprawnością w dostępie do pracy

Działania:	Wskaźniki:	Źródło weryfikacji wskaźnika
1) Organizowanie dla dorosłych osób z niepełnosprawnością szkoleń, kursów, umożliwiających zdobycie odpowiednich kwalifikacji w celu zwiększenia szansy pozyskania pracy	- liczba osób z niepełnosprawnością skierowanych na szkolenia organizowane przez urzędy pracy, - liczba osób z niepełnosprawnością, które otrzymały zatrudnienie po odbyciu kursów, szkoleń organizowanych przez urzędy pracy	Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, Wydział Badań i Analiz

CEL OPERACYJNY 2.

Tworzenie warunków do rehabilitacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnością

Działania:	Wskaźniki:	Źródło weryfikacji wskaźnika
1) Wspieranie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością w instytucjach ekonomii społecznej.	- liczba podmiotów ekonomii społecznej zatrudniających osoby z niepełnosprawnością oraz tworzone przez osoby z niepełnosprawnością	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku

IV. MONITORING I WDRAŻANIE PROGRAMU

Za koordynację i monitoring „Programu na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim na lata 2019 – 2023” odpowiedzialny jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku.

1. MONITORING PROGRAMU

W celu dokonania oceny realizacji Programu oraz wprowadzenia ewentualnych korekt, prowadzony będzie co 2 lata monitoring według określonych w programie wskaźników. Monitoring Programu pozwoli ocenić postępy z prowadzonych działań, zweryfikuje kierunek zmian, a także pozwoli na bieżącą modyfikację działań umożliwiając dostosowanie Programu do zmieniających się warunków. Celem monitoringu będzie uzyskanie informacji zwrotnej na temat stopnia realizacji Programu. Osiągnięciu powyższych celów służyć będzie wymiana informacji między instytucjami, organizacjami i podmiotami zaangażowanymi w realizację działań na rzecz osób z niepełnosprawnością.

2. WDRAŻANIE I UPOWSZECHNIANIE PROGRAMU

Wdrażanie Programu będzie miało charakter ciągły i otwarty. Dlatego nie narzuca się działań na poszczególne lata jego obowiązywania. Działania związane z informacją i upowszechnieniem Programu będą należały do kompetencji Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku. Działania te będą podejmowane we współpracy z instytucjami pomocy i integracji społecznej szczebla powiatowego, gminnego, a także z organizacjami pozarządowymi.

Harmonogram realizacji działań objętych „Programem na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim na lata 2019 – 2023” będzie opracowywany na każdy kolejny rok obowiązywania Programu (harmonogram będzie zatwierdzany przez Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku), ze względu na sposób finansowania zadań realizowanych przez samorząd województwa, uzależniony od wysokości środków finansowych w każdym roku budżetowym.

3. REALIZATORZY PROGRAMU

Warunkiem efektywności działań zawartych w Programie jest skoordynowana współpraca wszystkich realizatorów „Programu na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim na lata 2019 – 2023”

- samorządu województwa i jego jednostek organizacyjnych,
- samorządów powiatowych i gminnych oraz ich jednostek organizacyjnych, w tym: ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodziny,
- innych jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej,
- administracji rządowej,
- organizacji pozarządowych, instytucji i organizacji kościelnych, związków wyznaniowych.

4. FINANSOWANIE PROGRAMU

Podstawowymi źródłami finansowania Programu będą:

- środki budżetowe samorządu Województwa Podlaskiego
- środki PFRON będące w dyspozycji samorządu województwa oraz środki Unii Europejskiej,
- środki budżetowe powiatów i gmin,
- środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe i inne organizacje pożytku publicznego.

Zakres i realizacja działań ujętych w niniejszym Programie uzależniony będzie od wielkości środków finansowych samorządu województwa, w tym przekazanych na ich realizację ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ponadto ważnym elementem możliwości finansowych realizacji zaplanowanych działań w Programie będzie zdolność podmiotów wdrażających Program do pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych, w tym środków pochodzących z Unii Europejskiej.